

©Joaquim Tarrasó Corresponsal COAC a Göteborg, Suècia

Los datos pluviométricos de la ciudad de Gotemburgo, en la costa Oeste de Suecia, nos indican unas precipitaciones anuales de 790 mm, o sea 79 litros por metro cuadrado y año (1). Esta cifra representa poco más que los 64 litros de Barcelona y muy por debajo de los 180 litros de Santiago de Compostela, en Galicia. Es evidente que la frecuencia y la intensidad de lluvias son factores que junto con otros configuran el clima y el carácter de un lugar, y en este sentido es un hecho que los ciudadanos de Gotemburgo perciben la lluvia como parte intrínseca de la cultura y la identidad local.

Otro de los elementos que determinan el carácter de Gotemburgo es su puerto fluvial. La ciudad aún mantiene el liderazgo comercial entre los puertos escandinavos, pero la actividad portuaria se ha desplazado unos kilómetros al frente litoral. Quedan lejos los tiempos de esplendor en los que Gotemburgo era una de los principales astilleros y sede de compañías navales de referencia mundial. El antiguo paisaje portuario aún se respira el mismo centro de la ciudad, pero este permanece casi inactivo. En este contexto ya hace tiempo que la ciudad ha iniciado un proceso de reconversión del frente fluvial que dé respuesta al fenómeno de

crecimiento urbano que se da en todo el país (2).

Con todo esto y en una época de aumento de la concentración urbana a nivel mundial (3) en la que los modelos de desarrollo tienden a parecerse independientemente de las características específicas del lugar donde se llevan a cabo. En un tiempo también donde las ciudades se posicionan diferenciándose del resto mediante la definición de su propia identidad, la ciudad de Gotemburgo, ha tenido a bien considerar el clima local no como una debilidad sino como un activo, todo poniendo en marcha la campaña:

"La mejor ciudad del mundo cuando llueve" (4)

Más allá de considerar el agua un elemento esencial del paisaje local, se asume la urgencia de gestionar adecuadamente. El impacto del cambio climático se traduce, a nivel local y a largo plazo, en escenarios de incremento del nivel del agua de hasta 2,8 metros. La ciudad también sufre inundaciones con frecuencia, producidas por un sistema de recogida de aguas obsoleto que no da respuesta a las condiciones actuales. La ciudad ha apostado pues para utilizar la gestión del agua como elemento clave de desarrollo sostenible y al mismo tiempo una oportunidad de transformación que convierta la ciudad de Gotemburgo en modelo de referencia para el resto del mundo en la aplicación de estrategias innovadoras relacionadas con esta gestión.

La campaña se inscribe en los actos conmemorativos de los 400 años desde la fundación de la ciudad, a celebrar el año 2021, y que se traduce en una serie de actos entre los que destaca la Conferencia Internacional Embrace the Water 2017 (5), organizada recientemente por la ciudad de Gotemburgo, conjuntamente con la IWA (International Water Association), RISE (Instituto de Investigación de Suecia), y la Universidad de Chalmers entre otros.

La conferencia, celebrada en el mes de junio, ha sido un encuentro donde profesionales, investigadores y organizaciones de todo el mundo han presentado y debatido sus trabajos y experiencias sobre los retos y las oportunidades que representa la gestión del agua en entornos urbanos, especialmente desde la perspectiva de la Planificación. Uno de los enfoques principales ha sido la necesidad de trabajo interdisciplinario que permita encontrar soluciones que superen los métodos tradicionales de planificación y gestión del agua, y establezcan modelos más eficientes, regenerativos y resistentes al riesgo que pasen necesariamente por la integración de sistemas.

Las ponencias se han estructurado a partir de cuatro temáticas principales:

Agua para una ciudad atractiva

El agua en la planificación urbana para mejorar la habitabilidad y el bienestar de los ciudadanos.

Agua como elemento cualitativo en la ciudad. Diseño urbano sensible al agua, implementando soluciones de carácter verde y azul. Innovación en la gestión de aguas pluviales para ciudades cada vez más densas. Integrar la recogida de agua de drenaje y lluvia en la planificación urbana. Transformación de vías navegables y puertos. Tecnologías integradas para permitir el diseño y la gestión inteligentes urbanos.

Gestión de los futuros inciertos.

Planificar bajo la incertidumbre y la adaptación al cambio climático. Mejorar la capacidad de resistencia de las ciudades frente a las inundaciones, los riesgos de escasez de agua y las sequías. Evaluación y modelización de riesgos relacionados con el agua y las consecuencias de la inacción.

Ciudades de aguas regenerativas.

Planificación y diseño de servicios de agua regenerativos para uso sostenible de gestión de recursos hídricos (reutilización, recuperación de energía, aprovechamiento de aguas pluviales).

Planificación territorial para la integración del agua, los residuos, la energía y la agricultura. ¿Planificación urbana y la colaboración intersectorial?. La necesidad de tener un control transversal del agua en las ciudades, que implica todas las administraciones, empresas y sociedad civil relevantes.

Comunidad comprometida

La gestión del agua como herramienta para comunidad. Comunicación y educación social, programas de participación ciudadana, estrategias de aceptación, innovación y desarrollo apoyados por la comunidad.

Los tres días que duró la conferencia fueron una oportunidad interesante de escuchar y debatir con colegas y profesionales de otros ámbitos y disciplinas.

De todo lo que allí se habló y en relación con el objeto de este artículo, quiero destacar la ponencia de Kelly Shannon, de la Universidad de South California (6), en la que hizo una crítica explícita y se posicionó frente a las llamadas Best Practices (buenas prácticas profesionales) entendidas como soluciones estándares y tecnocráticas de planeamiento que a menudo no parten de las especificidades de un sitio, y que trasplantan soluciones sin considerar geografías, culturas o escaleras, poniendo en peligro la frágil relación entre los asentamientos urbanos y el agua. Kelly Shannon, como arquitecto de referencia en el que se ha llamado Water Urbanism, ejemplificó sus argumentos mediante tres de sus proyectos, en Los Ángeles, en Amberes y en Hanoi, poniendo de manifiesto la importancia de entender el contexto y la cultura local con el fin de establecer nuevas relaciones del agua y el lugar.

Gotemburgo se ha puesto como objetivo ser la mejor ciudad del mundo (también) cuando llueve, y el Jubileo del 2021 como fecha para hacerlo efectivo. Volveremos pues para disfrutar y aprender de su experiencia.

Joaquim Tarrasó, arquitecto. Corresponsal del COAC en Gotemburgo, Suecia

(1) <https://en.wikipedia.org/wiki/Gothenburg#Climate>

- (2) <https://www.arquitectes.cat/ca/mon/revista-corresponsals/escassegen-arquitectes-suecia>
- (3) <http://datos.bancomundial.org/indicador/SP.URB.TOTL.IN.ZS?locations=SE>
- (4) <http://www.goteborg2021.com/jubileumsprojekt/varldens-basta-stad-nar-det-regnar/>
- (5) <http://www.embracethewater2017.com>
- (6) <https://vimeo.com/222387338/f873390ca4>

[Log in to post comments](#)[Català](#)

[Tornar](#)

© Lea Eidler, corresponsal del COAC a San Francisco

San Francisco és el principal pol metropolità, juntament amb la ciutat d'Oakland, de la Badia de San Francisco. La 'Bay Area' és entesa pels seus habitants com la divisió entre l'East

Bay (a la part Est dels estuaris de San Pablo i San Francisco) i la Península (a la part oest de la badia). Silicon Valley s'estén de la meitat de la Península cap al sud, culminant a la ciutat de San José.

Com és ben sabut, totes les empreses tecnològiques més importants del món (Facebook, Google, Uber...) es troben ubicades al llarg d'aquesta península, creant un micro hàbitat únic als Estats Units i gairebé al món. Moltes Start Up (petites empreses que aspiren al model de gran empresa tecnològica) es veuen atretes pel clima d'inversió i progrés de la regió.

És prou obvi que ens trobem en el punt més àlgid o fins i tot al principi de la caiguda de la última bombolla del 2.0. Recentment s'ha publicat als mitjans de comunicació que Facebook ja té dos bilions d'usuaris, una quarta part de la població del món. Altres noves aplicacions pioneres que canviaran ritmes socials s'estan desenvolupant actualment als cafès de San Francisco.

Tots aquests fets són els que fan que San Francisco sigui la ciutat per la qual es senten atrets aquests joves emprenedors: la ciutat és plena de vida i efervescència econòmica, el clima és bo i el passat és extremadament progressista, convertint-se en una ciutat molt atractiva i liberal per a aquesta nova generació.

Aquesta explosió econòmica es trasllada a l'arquitectura d'una forma molt característica: per una banda, la demanda d'habitatge i espai comercial és altíssima, creant un ritme de construcció frenètic que s'estén per tota la ciutat. S'ha d'entendre que la base urbana de San Francisco consisteix en mançanes d'aproximadament 150 x 300m, qualificades per habitatge, amb bàsicament la construcció d'habitatge unifamiliar (PB +1 i jardí) del més típic estil Victorià. Amb aquesta base és difícil donar resposta a la demanda d'una ciutat que aspira a ser una de les més importants del món. A dia d'avui es poden veure nombrosos gratacels i edificis d'habitatge plurifamiliar en plena construcció.

Per altra banda i com a resultat d'aquesta situació, el San Francisco d'avui dia és una ciutat molt limitada multi culturalment, gentrificada i esgotada donant tot el que pot de si als seus habitants. En els últims anys han aparegut nombrosos serveis (classes de ioga a la més última moda, restaurants caríssims, cafeteries "hipsters?...") enfocats a aquest sector de la societat que fan que la gent del barri quedi desplaçada perquè tot comença a assolir preus que només els treballadors a empreses tecnològiques (Techies) poden pagar.

Per acabar d'adobar tot aquest còctel s'ha d'afegir la situació política del país: des del gener es pot respirar la incertesa a l'aire. Les empreses 2.0 i les Start Up ja de per si són empreses de gran risc, ja que depenent dels resultats a curt-mig termini els inversors retiren els fons amb gran facilitat. Aquest modus operandi afegit a tota la resta, crea una incertesa econòmica a tot el Bay Area que fa que l'economia estigui penjant d'un fil en cada moment. De vegades no es poden assegurar els pressupostos d'una obra perquè ningú sap què passarà d'aquí a uns mesos o de quant serà la inflació.

Tot i així aquí cada dia es treballa com si no hi hagués final: serà qüestió d'esperar i estar molt atents, ja que les coses poden canviar radicalment en qualsevol moment.

Lea Eidler, arquitecta. Corresponsal del COAC a San Francisco, Estats Units

[Log in to post comments](#)[Español](#)

[Tornar](#)

©Joaquim Tarrasó Corresponsal COAC a Göteborg, Suècia

Les dades pluviomètriques de la ciutat de Göteborg, a la costa oest de Suècia, ens indiquen unes precipitacions anuals de 790 mm, o sigui 79 litres per metre quadrat i any (1). Aquesta xifra representa poc més que els 64 litres de Barcelona i molt per sota dels 180 litres de Santiago de Compostela, a Galicia. Es evident que la freqüència i la intensitat de pluges són factors que, juntament amb d'altres, configuren el clima i el caràcter d'un indret, i en aquest sentit és un fet que els ciutadans de Göteborg perceben la pluja com a part intrínseca de la cultura i la identitat local.

Un altre dels elements que determinen el caràcter de Göteborg és el seu port fluvial. La ciutat encara manté el lideratge comercial entre els ports escandinaus, però l'activitat portuària s'ha desplaçat uns quilòmetres al front litoral. Queden ben lluny els temps d'esplendor en els quals Göteborg era una dels principals drassanes i seu de companyies navals de referència mundial. L'antic paisatge portuari encara es respira al mateix centre de la ciutat, però aquest roman quasi inactiu. En aquest context ja fa temps que la ciutat ha iniciat un procés de

reconversió del front fluvial que doni resposta al fenomen de creixement urbà que es dona a tot el país (2).

Amb tot això i en una època d'augment de la concentració urbana a nivell mundial (3) en la que els models de desenvolupament tendeixen a semblar-se independentment de les característiques específiques del lloc on es duen a terme. En un temps també on les ciutats es posicionen diferenciant-se de la resta mitjançant la definició de la seva pròpia identitat, la ciutat de Göteborg, ha tingut a bé considerar el clima local no com a una debilitat sinó com a un actiu, tot engegant la campanya:

La millor ciutat del món quan plou? (4)

Més enllà de considerar l'aigua un element essencial del paisatge local, s'assumeix la urgència de gestionar-la adequadament. L'impacte del canvi climàtic es tradueix, a nivell local i a llarg termini, en escenaris d'increment del nivell de l'aigua de fins a 2,8 metres. La ciutat també pateix inundacions amb freqüència, produïdes per un sistema de recollida d'aigües obsolet que no dona resposta a les condicions actuals. La ciutat ha apostat doncs per utilitzar la gestió de l'aigua com a element clau de desenvolupament sostenible i alhora una oportunitat de transformació que converteixi la ciutat de Göteborg en model de referència per a la resta del món en l'aplicació d'estratègies innovadores relacionades amb aquesta gestió.

La campanya s'inscriu en els actes commemoratius dels 400 anys des de la fundació de la ciutat, a celebrar l'any 2021, i que es tradueix en una sèrie d'actes entre els que destaca la Conferència Internacional **Embrace the Water 2017** (5), organitzada recentment per la ciutat de Göteborg, conjuntament amb la IWA (International Water Association), RISE (Institut de Recerca de Suècia), i la Universitat de Chalmers entre d'altres.

La conferència, celebrada al mes de Juny, ha estat una trobada on professionals, investigadors i organitzacions d'arreu del món han presentat i debatut els seus treballs i experiències sobre els reptes i les oportunitats que representa la gestió de l'aigua en entorns urbans, especialment des de la perspectiva de la Planificació. Un dels enfocaments principals ha estat la necessitat de treball interdisciplinari que permeti trobar solucions que superin els mètodes tradicionals de planificació i gestió de l'aigua, i estableixin models més eficients, regeneratius i resistents al risc que passin necessàriament per la integració de sistemes.

Les ponències s'han estructurat a partir de quatre temàtiques principals:

Aigua per a una ciutat atractiva

L'aigua en la planificació urbana per millorar l'habitabilitat i el benestar dels ciutadans.

Aigua com a element qualitatiu a la ciutat. Disseny urbà sensible a l'aigua, tot implementant solucions de caràcter verd i blau. Innovació en la gestió d'aigües pluvials per a ciutats cada vegada més denses. Integrar la recollida d'aigua de drenatge i pluja en la planificació urbana. Transformació de vies navegables i ports. Tecnologies integrades per permetre el disseny i la gestió intel·ligents urbans.

Gestió dels futurs incerts

Planificar sota la incertesa i l'adaptació al canvi climàtic. Millorar la capacitat de resistència de les ciutats enfront les inundacions, els riscos d'escassetat d'aigua i les sequeres. Avaluació i modelització de riscos relacionats amb l'aigua i les conseqüències de la inacció.

Ciutats d'aigües regeneratives

Planificació i disseny de serveis d'aigua regeneratius per a ús sostenible de gestió de recursos hídrics (reutilització, recuperació d'energia, aprofitament d'aigües pluvials).

Planificació territorial per a la integració de l'aigua, els residus, l'energia i l'agricultura. Planificació urbana i la col·laboració intersectorial?. La necessitat de tenir un control transversal de l'aigua a les ciutats, que implica totes les administracions, empreses i societat civil rellevants.

Comunitat compromesa

La gestió de l'aigua com a eina per comunitat. Comunicació i educació social, programes de participació ciutadana, estratègies d'acceptació, innovació i desenvolupament recolzats per la comunitat.

Els tres dies que va durar la conferència van ser una oportunitat interessant d'escoltar i debatre amb col·legues i professionals d'altres àmbits i disciplines.

De tot el que allà es va parlar i en relació amb l'objecte d'aquest article, vull destacar la ponència de Kelly Shannon, de la Universitat de South California (6), en la que va fer una crítica explícita i es va posicionar enfront de les anomenades Best Practices (bones pràctiques professionals) enteses com a solucions estàndards i tecnocràtiques de planejament que sovint no parteixen de les especificitats d'un lloc, i que trasplanten solucions sense considerar geografies, cultures o escales, posant en perill la fràgil relació entre els assentaments urbans i l'aigua. Kelly Shannon, com a arquitecte de referència en el que s'ha anomenat Water Urbanism, va exemplificar els seus arguments mitjançant tres dels seus projectes, a Los Angeles, a Anvers i a Hanoi, posant de manifest la importància d'entendre el context i la cultura local per tal d'establir noves relacions l'aigua i el lloc.

Göteborg s'ha posat com a objectiu ser la millor ciutat del món (també) quan plou, i el Jubileu del 2021 com a data per fer-ho efectiu. Hi tornarem doncs per gaudir i aprendre de la seva experiència.

Joaquim Tarrasó, arquitecte. Corresponsal del COAC a Göteborg, Suècia

(1) <https://en.wikipedia.org/wiki/Gothenburg#Climate>

(2) <https://www.arquitectes.cat/ca/mon/revista-corresponsals/escassegen-arquitectes-suecia>

(3) <http://datos.bancomundial.org/indicador/SP.URB.TOTL.IN.ZS?locations=SE>

(4) <http://www.goteborg2021.com/jubileumsprojekt/varldens-basta-stad-nar-det-regnar/>

(5) <http://www.embracethewater2017.com>

(6) <https://vimeo.com/222387338/f873390ca4>

[Log in to post comments](#)[Español](#)

[Tornar](#)

© Pau Nuñez Casamor

Esta vez os escribo desde Cartagena de Indias. Una de las grandes ciudades intermedias con más de 3 millones de habitantes, donde destaca el puerto de mercancías como una de las grandes puertas del comercio internacional y el turismo.

Cartagena es mundialmente conocida por su ciudad amurallada, patrimonio cultural y humanidad mundial por la UNESCO, un collage poli cromático de casas señoriales de no más de dos pisos colocadas dentro de las murallas construidas entre el 1600 y 1876. Sus dos períodos históricos están enmarcados arquitectónicamente en dos tipologías de casas, las coloniales, construidas hasta su independencia en 1811 y las republicanas, fruto de este hecho. Las variedades son mínimas, una balaustrada que ahora está hecha de hormigón y unos portales de acceso a las casas rematados con bisagra que nos recuerda la arquitectura griega o romana. Esto no es más que una manera de enmarcar socialmente y arquitectónica la nueva situación de independencia, motivos que transmiten una fuerza y ??poder incluso desafiante ante la mirada de aquellos que piensen su reconquista.

La historia de Cartagena se puede resumir de una manera muy interesante en no más de 40 minutos y sobre un carruaje de época recorriendo las calles del casco antiguo mirando los edificios bajo la batuta del conductor hecho profesor de historia para la ocasión. Es un paseo arquitectónico muy interesante y cómodo, donde repentinamente nos podemos sentir sorprendidos ante la increíble historia que esconde una casa o edificio sin ningún misterio ni nada que el realce y que de otro modo pasaría al anonimato.

La aparente homogeneidad de las fachadas de las casas de la ciudad amurallada plantadas bajo una retícula urbana bastante regular hace que nos desorientamos con bastante facilidad. Esto sobre todo nos pasa a nosotros, los arquitectos, que vamos embobados mirando cada detalle, por pequeño que sea, deseando encontrar una puerta o ventana abierta para satisfacer nuestra curiosidad y descubrir qué queda escondido detrás de una arquitectura popular que se caracteriza por su profundidad y su patio interior. A la vez no deja de impactar el contraste entre los hoteles boutique o casas de alquiler de lujo conviviendo puerta a puerta con casas donde la pobreza se escribe con mayúsculas.

En el otro extremo, y no por ello menos interesante, nos encontramos con los barrios de Bocagrande y Castillogrande, inundados con pequeños rascacielos de más de 40 pisos que nos trasladan en un abrir y cerrar de ojos en el frente marítimo de Miami Beach. El primer barrio, donde sus playas se abren al mar caribe, destaca por una primera línea de grandes hoteles y apartamentos, separados de la arena por una calle y una acera que invitan a salir e ir directamente a pisar la playa. Se echa de menos un paseo marítimo que potencie la circulación de la gente que llegue hasta aquí y arregle un poco todo este pequeño desorden. Justo detrás en paralelo, encontramos la calle comercial, donde se mezcla de todo, para todos los gustos y costumbres, lo que no deja de ser interesante para nosotros que estamos acostumbrados a la orden y sentido común. En cuanto a Castillogrande encontramos la misma configuración, con la diferencia que no hay hoteles y está habitado por la gente con más recursos de Cartagena y del país. Esta parte tiene dos frentes marítimos separados por no más de 200m, uno con la playa más bonita que la de Bocagrande, y un bonito paseo dando al puerto y en Bocachica, una bahía que hacía de protección natural en la ciudad amurallada de los ataques marítimos.

Otra cosa que me ha sorprendido bastante de esta ciudad es el contraste tan radical entre la zona amurallada y la de los rascacielos, enviando mensajes tan diferentes cada uno de ellos. Me gusta ver cómo pueden convivir dos arquitecturas tanto dispares, un contraste que resalta a la otra, con respecto a pesar de todo el ruido arquitectónico e histórico, como lo hace de una manera más individual el MACBA de Meier en el casco antiguo de Barcelona.

Pau Nuñez Casamor, arquitecto. Corresponsal del COAC en Bogotá, Colombia. junio 2017

[Log in to post comments](#)[Català](#)

[Tornar](#)

« [primer anterior](#) ? [76777879](#) **80** [81828384](#) ? [següent](#) ? [últim](#) »

[more](#)

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya :

<https://www.arquitectes.cat/en/Internacional?page=79>